

MALMÖS NYA FRAMTIDSKIKARE – föreställ dig möjliga framtider

Tina Giannopoulou, Erik Sandelin och Magnus Torstensson

Th. Hur skulle det vara att leva i ett framtida Malmö med mindre biltrafik? För att locka människor i Malmö att föreställa sig och diskutera den frågan har Malmö Gatukontor och Unsworn Industries, skapat tre framtidskikare som visar möjliga framtids-scenarion baserade på invånarnas egna förslag på hur det skulle kunna vara. Foto: Erik Sandelin

• Right. What would daily life be like in a future Malmö with less cars? In an attempt to engage its citizens in a discussion on how to redesign the city to favour other means of transport, the City of Malmö collaborated with interaction design studio Unsworn Industries. They created three Parascopes – public viewers that show future panoramas based on citizen proposals. Photo: Erik Sandelin

Framtidsvision: Testbedstudio • Future vision: Testbedstudio

Liksom många andra städer behöver Malmö minska den negativa miljöpåverkan som orsakas av biltrafiken. Under de senaste fem åren har gatukontorets trafikmiljöenhet försökt stimulera framväxten av ett hållbart transportsystem i Malmö. En del av arbetet består i att förändra attityder och beteenden hos allmänheten. Här är målet att få människor att reflektera över hur de använder sina bilar och uppmantra dem att i större utsträckning gå, cykla och åka kollektivt. En annan del av arbetet består i att påverka politiker, företag och organisationer att på olika sätt bidra till en hållbar stadsutveckling.

I en kampanj som genomfördes hösten 2007 frågade Malmö stad invånarna: *Vilken väg ska vi gå för att minska biltrafiken i Malmö?*

Gensvaret var stort och fler än tusen förslag strömmade in på forumet på www.malmo.se/vagvalet. Förslagen omfattade allt från fantasifulla skytrains till parkeringsavgifter på 1000 kr i timmen, bättre cykelvägar och gratis kollektivtrafik. En malmöbo föreslog kanaltaxi. Andra förespråkade totalförbud för biltrafik i innerstaden.

För att fortsätta dialogen med malmöborna, kontaktade Malmö stad interaktionsdesign- och innovationsstudio Unsworn Industries för att ta fram idéer till en uppföljningskampanj med utgångspunkt i de inkomna förslagen.

Se framtiden

Med kampanjen vi tog fram ville vi locka människor i Malmö att föreställa sig och diskutera

möjliga framtidsutvecklingar. Vi ville också knyta an till tidigare kampanjer och bygga vidare på respons vi då fått från allmänheten. Framförallt ville vi fortsätta samtala om hur framtiden skulle kunna bli.

Tillsammans skapade vi en kampanj 'Se framtiden' där vi skulle visa malmöbornas idéer, visioner och förslag på förändringar i form av *framtidspanoraman*. Dessa skulle kunna upplevas på plats med speciellt framtagna framtidskikare och på kampanjens webbplats.

Vi valde ut tre intressanta platser i Malmö och gav fem grupper av arkitekter, konstnärer, grafiska designers och kulturgeografer i uppgift att ta fram framtidsplanoraman för dessa. Grupperna utgick från malmöbornas förslag men gavs

olika teman att utforska, tänka igenom och gestalta.

Mellan den 15:e januari och 8:e februari 2009 ägde så 'Se framtiden' rum. I tre framtidskikare kunde nyfikna malmöbor bland annat uppleva Triangeln (Malmöns hårdtrafikerade hjärta) utan biltrafik, kolla in samåkningscentrat vid Mobilias köpcentrum och se en skytt av kanaltaxin vid Amiralsgatan (stadens mest förorenade gata).

Framtidskikare

Framtidskikare liknar vanliga utsiktsskikare, men istället för att visa här och nu, visar de bilder av hur en plats skulle kunna se ut i framtiden. Genom att ändra framtidskikarens riktning och lut-

ning kan man kika in i visualiseringar av en viss miljö och direkt jämföra dem med verkligheten. Med hjälp av knappar på kikaren kan man växla mellan olika scenarion, zooma in och få fram en kort info-text om varje panoramabild.

Framtidskikarna är utformade för att hjälpa människor att visualisera, jämföra och diskutera flera möjliga framtids-scenarion. Varje kikare visar därför olika, och ibland motsägelsefulla bilder. Framtidskikarna presenterar inte visualiseringar av redan beslutade förändringar i stadsrummet, utan erbjuder konstruktiva provokationer för att få igång en diskussion bland meborgarna om hur en plats skulle kunna utformas.

Det krävs vana för att tyda kartor och få en uppfattning om terrängen de beskriver.

Till skillnad från plankartor och arkitekturmodeller visar framtidskikarna visioner i ögonhöjd, på plats i stadsrummet. Kikarna upplöser gränsen mellan karta och terräng genom att visa framtidsplanoraman som överlappar den nuvarande stadsbilden.

Man kan uppleva och få en omedelbar känsla för många olika sätt som en plats kan se ut på.

Från att kika till att kommentera

Vi utformade kampanjen så att den skulle inbjuda till många olika sorters deltagande: från att kika på panoraman till att aktivt diskutera ämnet direkt på kampanjens webbplats och i andra media.

Parascope detaljer. Fotos: Terje Östling • Parascope details. Photos: Terje Östling

Collage: Unsworn Industries, Framtidsvision: Annika Carlsson • Collage: Unsworn Industries, Framtidsvision: Annika Carlsson

Framtidskikarna var ofta bemannade med personal från gatukontoret. Tusentals besökare passade då på att diskutera Malmös trafikframtid över en kopp kaffe eller choklad. Betydligt färre tog steget till att skriva kommentarer på webbplatsen. Att göra det steget enklare är en av utmaningarna inför kommande kampanjer.

En artikel i en lokaltidning publicerade några av framtidsbilderna. Det ledde till en livlig debatt med hundratals kommentarer på tidningens webbplats. Istället för att skapa egna samtalsrum och försöka få människor dit kan vi nog i högre utsträckning använda oss av de mediarum där folk redan diskuterar lokala angelägenheter.

Förväntningar och löften

Några besökare trodde att panoramabilderna visade förändringar som redan var beslutade. De blev besvikna när de insåg att bilderna bara var

förslag. Detta är till viss del ett kommunikationsproblem: kampanjen handlar inte om att 'se framtiden' utan om att 'föreställa sig hur det skulle kunna vara'. Intressant nog antyder förvirringen också att många malmöbor ser en stad med helt andra trafikprioriteringar som en högst realistisk och önskvärd utveckling. Missförståndet beror, tror vi, också på att man inte van vid att någon lyssnar på en när det gäller stadens utformning.

Många som använde framtidskikarna tyckte att de skulle ha stått uppe längre tid. Flera föreslog andra platser för framtidskikare och då både platser som redan är under ombyggnad och sådana som de skulle vilja se förändrade.

Med regelbunden användning skulle framtidskikarna kunna komma att bli fysiska och symboliska markörer som visar att en viss plats är öppen för förändring, diskussion och samråd. Att

etablera och upprätthålla en konstruktiv dialog med invånarna kräver både långsiktighet, tydlighet och ömsesidigt förtroende.

Nya roller, nya format, nya verktyg

'Delaktighet' är ett av Malmö stads honnörsord. Gatukontoret arbetar med att i allt högre grad involvera medborgarna i stadsplanerings- och trafikmiljöarbetet. För att göra det möjligt för medborgarna att på ett meningsfullt sätt medverka i arbetet behövs nya verktyg och nya format. Det behövs också en ny syn på medborgarens roll i processen.

Framtidspanoraman är ett format som gör det lättare för allmänheten att förstå, relatera till och diskutera potentiella förändringar. Framtidskikaren presenterar dessa scenarion på plats i stadsrummet, mitt i 'förändringens öga' och gör dem på så sätt mer direkta och mer tillgängliga.

Kampanjen 'Se framtiden' är ett första steg mot öppnare planeringsprocesser. Vi vill nu fortsätta utforska projektets demokratiska potential genom att ta fram ett antal verktyg för medborgarna att kunna skapa egna framtidspanoraman. Vad händer när vi på allvar börjar se medborgare som visionärer och aktiva medskapare i utformningen av vår stad?

Tina Giannopoulou, projektledare på gatukontoret i Malmö

Erik Sandelin och Magnus Torstensson, interaktionsdesign- och innovationsstudio Unsworn Industries i Malmö

Mer information finns på www.unsworn.org/parascope och www.malmo.se/vagvalet

Th. Fotos: Henrik Ahldin
• Right. Photos: Henrik Ahldin

